

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomi

2024

Toiminnalliset menetelmät

Tutkimustyyppinen opinnäytetyö

Mari Sinisalo ja Maria Lehtonen

SOSIONOMIOPIISKELIJOIDEN MOTIIVIT HAKEUTUA ALAN OPINTOIHIN

Mari Sinisalo, Maria Lehtonen

SOSIONOMIOPISKELIJOIDEN MOTIIVIT HAKEUTUA SOSIAALIALAN OPINTOIHIN

Tämä opinnäytetyö on tehty SIVISOTE tutkimusryhmän toimeksiantona. Tutkimus on osa SIVISOTE:n laajempaa tutkimuskokonaisuutta, jonka tarkoituksena on selvittää mitä sosionomin työ pitää sisällään, mihin ja millaisiin tehtäviin sosionomin koulutus pätevöittää sekä selkeyttämään sosionomin ja sosiaalityöntekijän opintoja ja toimenkuvaa. Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, miksi sosionomiopintoihin hakeudutaan. Opinnäytetyössä tutkitaan opiskelijoiden motiiveja sosionomiopintoihin hakeutumiselle sekä taustalla vaikuttavia tekijöitä. Tutkimuksen kautta kerättyä tietoa voidaan tulevaisuudessa käyttää sosionomikoulutuksen kehittämiseen.

Opinnäytetyö toteutettiin kyselytutkimuksena. Tutkimusaineisto kerättiin sähköisesti hyödyntäen Webropol -kyselylomaketta. Kyselytutkimuksen nettilinkki lähetettiin saatekirjeineen Turun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoille. Tutkimusaineisto koostuu 143 sosionomiopiskelijan vastauksista. Tutkimuskysely sisälsi 13 monivalintakysymystä, joista kahdessa oli avoin vastausvaihtoehto. Tutkimusaineisto käsiteltiin ja analysoitiin pääsääntöisesti määrällisiä tutkimusmenetelmiä käyttäen. Avomien kysymyksien kohdalla hyödynnettiin laadullista sisällönanalyysiä. Tutkimukseen osallistuneiden vastauksia tarkasteltiin ja analysoitiin kokonaisuutena sekä osittain vuosiluokkien vastauksia vertailemalla.

Tutkimustulokset osoittavat sisäisten motiivien ohjaavan koulutusvalinnoissa. Sosionomiopintoihin hakeudutaan voidakseen työskennellä ihmisten parissa, vaikuttaakseen ihmisen hyvinvointiin ja hyvien työllisyysmahdollisuuksien vuoksi. Sosionomin työ koetaan merkityksellisenä ja mahdollisuus auttaa ajaa ihmisiä koulutuksen pariin. Opintoihin hakeutuvat ihmiset ovat luonteeltaan empaattisia, avoimia, ihmisläheisiä ja suvaitsevaisia. Monella opintoihin hakeutuvalla on asetettuna jokin päämäärä, jota he tavoittelevat.

ASIASANAT:

sosionomi, sosionomiopiskelija, motivaatio, ammatti-identiteetti, koulutus, määrällinen tutkimus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor of Social Services

2024 | 41 pages, 6 pages in appendices

Mari Sinisalo, Maria Lehtonen

THE MOTIVES OF BACHELOR OF SOCIAL SERVICES STUDENTS TO APPLY FOR SOCIAL SERVICES

The thesis is commissioned by SIVISOTE research group of Turku university of applied sciences. The thesis is part of a larger study of SIVISOTE research group which purpose is to figure out what Bachelor of Social Services work consist, where and what kind of tasks the education of Bachelor of Social Services qualifies along with clarifying studies and job description of Bachelor of Social Services and Social workers. The thesis purpose is to figure out why people apply to study Bachelor of Social Services. The thesis does research on students motive to apply to study Bachelor of Social Services and background influences. Information gathered through the thesis can be used in the future to improve the education of the Bachelor of Social Services.

The thesis was carried out through a survey. The research material was gathered electronically via email while utilizing Webropol questionnaire. The survey weblink was sent to Turku university of applied sciences Bachelor of Social Services students including a cover letter. The research material consists of 143 responses from the students. The survey contained 13 multiple choice questions of which 2 had an open answer option. The research material was processed and analyzed using mainly quantitative research methods. Qualitative content analysis was used for the open questions. Replies of the survey participants were reviewed and analyzed as a whole and partially compared to replies of the different classes.

The research results show that educational choices are guided by inner motives. People apply to Bachelor of Social Services studies to be able to work amongst people, to influence people's well-being, and for good employment opportunities. Bachelor of Social Services is perceived markable and the opportunity to help drives people towards education. People who apply for studies are empathetic, open, approachable, and tolerant by nature. Several people who apply for studies, have set a goal which they are pursuing.

KEYWORDS:

Bachelor of Social Services, student of Bachelor of Social Services, motivation, occupational identity, education, quantitative study

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 MIKÄ MOTIVOI OPISKELEMAAN	7
2.1 Käsitteet auki - Motiiveista motivaatioon	7
2.2 Korkeakoulutukseen hakeutumisen motiivit	8
2.3 Motivaatio opiskelussa	10
3 AMMATTI-IDENTITEETIN KEHITTYMINEN	12
3.1 Identiteetin merkitys ammatti-identiteetin kehityksessä	12
3.2 Sosionomi ja siihen kasvaminen	13
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	16
4.1 Tutkimuksen eteneminen	16
4.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävät	18
4.3 Tutkimusmenetelmät	18
4.4 Tutkimusaineisto ja analyysitavat	20
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	22
5.1 Kyselyyn vastanneiden taustatiedot	22
5.2 Sosionomiopintoihin hakeutumiseen vaikuttavat tekijät	22
5.3 Millaiset ihmiset hakeutuvat sosionomiopintoihin?	26
5.4 Mitä kautta opiskelijat olivat kuulleet sosionomiopinnoista?	27
6 YHTEENVETO JA ARVIOINTI	29
6.1 Tutkimustulosten yhteenveto	29
6.2 Arviointi, luotettavuus ja eettisyys	30
6.3 Tulosten levittäminen, juurruttaminen tai julkaiseminen	32
6.4 Pohdintaa tutkimuksesta	32
LÄHTEET	34

LIITTEET

- Liite 1. Saatekirje.
Liite 2. Kyselytutkimus.

KUVIOT

Kuvio 1. Tekijät jotka vaikuttivat sosionomiopintoihin hakeutumiseen.	23
Kuvio 2. Vastanneiden muut syyt hakeutua opintoihin.	24
Kuvio 3. Kyselyn 5-portainen vastausvaihtoehto.	25
Kuvio 4. Vastaajien luonteenpiirteet.	26
Kuvio 5. Mitä kautta vastaajat olivat kuulleet sosionomikoulutuksesta.	27
Kuvio 6. Vastaajien avoimet vastaukset kysymykseen mitä kautta oli kuullut sosionomikoulutuksesta.	28

TAULUKOT

Taulukko 1. Tutkimuksen eteneminen.	16
Taulukko 2. Avointen kysymysten luokittelu.	21

1 JOHDANTO

Tässä tutkimuksellisessa opinnäytetyössä tutkittiin miksi ihmiset hakeutuvat opiskelemaan sosionomi (AMK) opintoihin. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää opiskelijoiden motiiveja ja syitä opintoihin hakeutumiselle. Tutkimuksesta kerätyn tiedon avulla voidaan tulevaisuudessa kehittää sosionomi koulutusta ja työnkuvaa. Opinnäytetyö on toteutettu SIVISOTE-tutkimusryhmän toimeksiantona.

Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään mitä tarkoittaa motiivi ja miten siitä syntyy motivaatio. Motivaation merkitystä koulutukseen hakeutumiselle ja opiskeluun. Lisäksi teoriaosuus käsittelee lyhyesti identiteettiä käsitteenä ja miten ammatti-identiteetti kehittyy. Teoriaosuudessa avataan myös sosionomitutkinnon sisältöä ja sosionomin työnkuvaa.

Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena Turun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoille. Kysely luotiin Webropol-kyselylomakkeelle ja se sisälsi 13 monivalintakysymystä, joista kahdessa oli avoin kysymys. Kyselytutkimus analysoitiin pääsääntöisesti määrällisiä tutkimusmenetelmiä hyödyntäen. Avomien kysymysten analysoimiseen hyödynnettiin laadullista sisällönanalyysiä.

Tutkimustulosten mukaan sisäiset motiivit ohjaavat koulutukseen hakeutumisessa. Sosionomiopintoihin hakeudutaan halusta työskennellä ihmisten parissa ja mahdollisuudesta vaikuttaa ihmisten hyvinvointiin. Työ koetaan merkityksellisenä ja osalle sosionomiopinnot olivat väylä jatkokoulutukseen.

Opinnäytetyön alussa käsitellään teoreettista viitekehystä, jonka jälkeen kuvataan tutkimuksen toteutumista. Tutkimuksen toteutumisessa käsitellään tutkimuksen etenemistä vaiheittain, tutkimuksen tavoitteita ja tutkimustehtäviä sekä tutkimuksessa käytettyjä tutkimusmenetelmiä ja analyysitapoja. Seuraavaksi opinnäytetyö käsittelee tutkimuksen tuloksia kuvioilla havainnollistaen. Opinnäytetyön lopussa käydään läpi tutkimustulosten yhteenvedoa ja tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä arvioidaan kriittisesti.

2 MIKÄ MOTIVOI OPISKELEMAAN

2.1 Käsitteet auki - Motiiveista motivaatioon

Motiivit ovat ihmisen psyykkistä toimintaa ohjaavia tekijöitä, jotka antavat syitä erilaisten asioiden tekemiseen. Motiiveilla on suuri vaikutus siihen, miten voimakkaasti tavoitteita pyritään saavuttamaan. Motiivit voivat vaihdella tietoisista motiiveista tiedostamattomiin, jolloin ihminen ei aina ole tietoinen kaikista omaan toimintaansa vaikuttavista motiiveista. (Aarnio ym. 2013, 28–29.) Tiedostamattomat sekä tietoiset motiivit ovat toisistaan riippumattomia. Tietoisissa motiiveissa korostuu tavoitteiden asettaminen, suunnittelu sekä tavoitteellinen toiminta. Tiedostamattomat motiivit eivät ole suoraan havaittavissa vaan niillä voi olla esimerkiksi vaikutusta siihen, miten toimimme tilanteissa tai tulkitsemme niitä. Jos tietoiset ja tiedostamattomat motiivit eroavat toisistaan paljon voi olla vaikea ymmärtää miksi ihminen ei aina toimi tavoitteidensa mukaisesti. (Aarnio ym. 2013, 35.)

Motiiveja voidaan luokitella monellakin eri tavoin. Esimerkiksi biologiset motiivit auttavat meitä pysymään hengissä, sosiaaliset motiivit vaikuttavat ihmisten väliseen vuorovaikutukseen sekä psyykkiset motiivit voivat tyydyttää mielensisäisesti. Usein nämä kaikki motiivit yhdistyvät toisiinsa. Toimintaamme voi vaikuttaa monenlaiset motiivit samaan aikaan sekä ne voivat olla lyhyt- tai pitkäkestoisia. (Aarnio ym. 2013, 29.)

Kokonaisuutena motiivit luovat motivaation. Motivaation taustalla on tarpeita, eli sisäisiä ja ulkoisia tekijöitä, jotka saavat ihmisen toimimaan. (Aarnio ym. 2013, 28.) Tekemisen taustalla on yleensä motivaatio, joka ohjaa käyttäytymistämme. Kun ihminen on motivoitunut, hänen tekemisellään on päämäärä ja se on tarkoituksenmukaista. Motivaation taustalla olevilla motiiveilla tarkoitetaan toimintaan virittäviä ja käyttäytymisen suuntaa ohjaavia vaikuttimia kuten tarpeita, haluja, viettejä, sisäisiä yllykkeitä, palkkioita tai rangaistuksia. Motivaatiolla on suuri vaikutus omaan toimintaamme ja päätöksen tekemiseen. Motivaatiolla on keskeinen vaikutus valintoihimme opiskelussa, ammatinvalinnassa ja työelämässä. Omien motivaatiotekijöiden tietäminen on tärkeää, sillä ihminen motivoituu parhaiten sellaisista asioista, joista itse sisäisesti on motivoitunut. (Pennonen 2021, 88–89.)

Opiskelun sujuessa ja aihepiirin olevan itseään kiinnostava opiskelu itsessään riittää palkitsemaan usein oppijaa. Tällöin opiskelu tuntuu motivoivalta ja merkitykselliseltä. Opis-

kelua saattaa myös viedä eteenpäin ulkoinen pakote, joka voi liittyä esimerkiksi määräaikaan tai muiden henkilöiden aiheuttamaan paineeseen. Tällöin opiskeluun ei ole suurta sisäistä paloa, mutta opiskelu sujuu ympäristön antamien vaatimusten mukaan. On olemassa kahta erilaista motivaatiotyyppiä: sisäinen ja ulkoinen motivaatio. Sisäinen motivaatio on henkilöstä itsestään lähtöistä, jolloin asioiden tekeminen on itseään kiinnostavaa ja se tuntuu merkitykselliseltä. Sisäinen motivaatio pitää sisällään omien valintojen mahdollisuuden, jolloin oma toiminta ei ole muiden määrittelemää vaan henkilö itse voi tehdä valintoja. Ulkoinen motivaatio syntyy henkilön halusta välttää rangaistusta sekä palkitsemisen halusta, joka ei useinkaan ole pitkäkestoista motivaatiota. Ulkoiseen motivaatioon opiskelussa vaikuttaa esimerkiksi arvosanat, deadlineet ja sosiaalisen ympäristön luomat paineet. Motivaatio ei yleensä ole pelkästään sisäistä tai ulkoista vaan se voi liikkua näiden välillä. (Opinvoimala 2022.)

Sekä sisäiset että ulkoiset tekijät voivat motivoida yhtä lailla samaa asiaa. Yleisesti sisäisesti motivoitunut pitää enemmän tekemästään asiasta kuin ulkoisesti motivoitunut. Sisäisesti motivoituneen on helpompi saavuttaa haluttu päämäärä. Ulkoinen motivaatio voi kehittyä ajan kuluessa sisäiseksi motivaatioksi, jolloin ihminen alkaa ymmärtämään pikkuhiljaa haluavansa itsekkin saavuttaa asian, johon aikaisemmin hänellä on ollut vain ulkopuolinen paine. Esimerkiksi ihminen voi ajan kuluessa löytää syitä miksi kannattaa opiskella, jonka kautta opiskelu tulee hänelle itselleenkin tärkeäksi. Sisäinen motivaatio perustuukin siihen, että ihminen haluaa olla hyvä jossain, ohjata omaa toimintaansa ja olla samalla hyvässä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Sisäinen motivaatio voi heiketä, jos ihminen kokee, että ulkopuoliset tekijät pyrkivät ohjaamaan tekojamme, jolloin ihminen ei koe saavutuksia omakseen eikä saa niistä haluttua tyydytystä. Sisäinen motivaatio ei ole ohimenevää vaan se voidaan laskea persoonallisuuspiirteeksi. Sisäinen motivaatio auttaa selviämään epäonnistumisista, antaa positiivisia tunnekokemuksia ja parantaa menestymistä mutta se vaatii pitkäjänteisyyttä. (Aarnio ym. 2013, 45–47.)

2.2 Korkeakoulutukseen hakeutumisen motiivit

Ammattikorkeakouluihin haetaan yhteishaussa, joka toteutetaan Opintopolku -palvelussa. Opintopolku -palveluun on koottu kaikki yhteishakua koskeva koulutustiedotus. Yhteishaussa on mukana pääsääntöisesti kaikki korkeakoulutukset, jotka johtavat tutkintoon. Korkeakoulut voivat järjestää myös erillishakuja, jotka ovat kohdennettu tietyille kohderyhmille. Yhteishaku on kahdesti vuodessa keväällä ja syksyllä. (Opetushallitus

2024.) Opetushallinnon tietokanta Vipusesta haettujen tietojen mukaan Turun ammatti-
korkeakouluun oli yhteishaussa hakijoita vuonna 2023 syksyllä sosionomiopintoihin kaik-
kiaan 2463 hakijaa, joista ensisijaisia hakijoita oli 654. Vuonna 2023 syksyn sosiono-
miopintoihin valittiin lopulta 114 hakijaa joista 96 otti paikan vastaan.

Nykyään koulutuksen merkitys ihmisen elämässä on keskeisemmässä roolissa kuin
aiemmin. Tämä johtuu siitä, että korkeakoulutuksesta on tullut yleisempää ja se on usein
työnantajan edellytys työllistymiselle. Aikaisemmin yksilön mahdollisuuksia ovat saatta-
neet rajoittaa vanhempien sosioekonominen asema, mutta nykyisessä yhteiskunnassa
sosiaaliluokkien väliset rajat ovat muuttuneet, ja kaikilla on vapaammin mahdollisuus
saavuttaa omat tavoitteensa. Nykyään on enemmän valinnanvaraa koulutuksen valitse-
misessä kuin aikaisemmin, joka voi myös tuoda haasteita ja valinnanvaikeuksia. Kun
ihminen suunnitellee omaa koulutuspolkuaan, tekee hän samalla jo tulevaisuuden ura-
valintaa. Valittaessa koulutusta ihmisen tarkoituksena on saavuttaa kaikki tarvittava tieto
ja taito, jota tulee tarvitsemaan tulevilla urallaan. Koulutuksen valitseminen on saattaa-
kin vaikuttaa moneen asiaan ihmisen tulevaisuudessa. (Kytönen 2018, 7–8.)

Ihmisen tehdessä koulutus- ja uravalintoihin liittyviä päätöksiä saattaa hän kohdata eri-
laisia ongelmia. Esimerkiksi korkeakoulujen tarjotessa useita eri koulutusvaihtoehtoja on
niiden kaikkien arviointi mahdotonta ja karsintaa korkeakoulujen välillä tulee tehdä rajaa-
malla eri tavoin koettujen etäisyyksien avulla. Näitä voivat olla mm. korkeakoulun maan-
tieteellinen etäisyys, sisään pääsemisen haasteet, vieraaksi koettava hakuprosessi, ha-
kukohteen sisällöllinen etäisyys verrattuna aikaisemmin koettuihin oppiaineisiin tai sosi-
aalinen etäisyys, jolloin hakukohde ei sovi yhteen ihmisen arvojen kanssa. (Kytönen
2018, 8–9.)

Korkeakouluihin haetaan erilaisissa elämäntilanteissa, jolloin koulutuksen merkitys vaih-
telee suuresti opiskelijoiden välillä. Korkeakoulutukseen hakeutumisen motiivit vaihtele-
vat paljon opiskelijoiden välillä. Suoraan toisen asteen koulutuksesta tulevien opiskelijoij-
den hakumotiivit eroavat suuresti jo työelämässä olevien tai alan vaihtamista miettineij-
den välillä. Erilaiset kokemukset, valmiudet tai perhetausta vaikuttavat siihen mitkä ovat
motiivit hakeutua korkeakouluopintoihin. Tästä syystä opiskelijoiden oppimiskokemukset
saattavat vaihdella paljonkin. Opetus- ja kulttuuriministeriön artikkelissa käytetyssä Eu-
rostudent VII –aineistossa hakumotiiveja oli kuvattu SMAU-mittarin avulla viidellä eri ta-
valla: 1) ura-materialistinen, 2) henkilökohtais-älyllinen, 3) humaani merkittävä, 4) odo-
tustusperustainen ja 5) jäsentymätön/sitoutumaton. Ura-materialistisella hakumotiivilla tar-

koitetaan opiskelumotivaatiota, jossa tavoitteena on saavuttaa taloudellista hyötyä. Henkilökohtais-älyllinen hakumotiivi on yhteydessä opintojen etenemiseen ja humaani merkittäväällä hakumotiivi perustuu opiskelijan haluun pystyä auttamaan vähäosaisia sekä hädässä olevia. Odotusperustainen hakumotiivi liittyy opiskelijan oman motiivin sijaista perheen ja läheisten odotuksiin sekä jäsentymättömässä hakumotiivissa opiskelija ei ole aivan varma miksi on lähtenyt hakemaan korkeakouluopintoihin mutta pitää sitä parempana vaihtoehtona. Kyseisen mittarin avulla voidaan kartoittaa selkeämmin korkeakouluopintoihin hakeutumisen motiiveja. Tutkimuksessa oli pystytty osoittamaan, että näillä motiiveilla oli usein yhteyksiä opiskelijoiden taustaan. (Saari ym. 2021, 11–15.)

2.3 Motivaatio opiskelussa

Koulutuksen on tarkoitus valmentaa oppilaat kokemaan oppimismotivaatiota eli toimijuutta, pysyvyyttä ja merkityksellisyyttä. Oppimismotivaatiossa on tärkeää pystyä muodostamaan selkeitä ja merkityksellisiä tavoitteita sekä pystyä työskentelemään muiden kanssa huolimatta näkemyseroista. Tärkeää on myös löytää uusia mahdollisuuksia sekä kykyä sietää haasteita ja keksiä niihin ratkaisuja. Myös vastoinkäymisiin on osattava varautua. Vastuullisuus on tärkeässä osassa, jotta osataan käsitellä uusia asioita, muutosta, monimuotoisuutta ja epävarmuutta. Tasa-arvolla, luovuudella ja ongelmanratkaisukyvyllä voidaan edistää kykyä ajatella oman toiminnan seurauksia, riskien arviointia ja vastuullisuutta sekä tähän liittyy moraalinen ja älyllinen kypsyyss. Opiskelun aikana koettu merkityksellisyys ja yhdessä työskentely ja yhteen kuuluminen auttaa oppijaa kokemaan iloa opiskelusta sekä tekemään töitä tavoitteidensa eteen. Merkityksettömyyden tunne uuvuttaa ja tekee oppijan kyyniseksi. Tulevaisuudessa siis motivaation merkitys tulee korostumaan. (Salmela-Aro ym. 2018, 9–10.)

Oppijat voidaan jakaa erilaisiin ryhmiin sen perusteella, miten he oppivat ja menestyvät erilaisissa oppimisympäristöissä. Erilaiset oppimisympäristöt voivat vaikuttaa oppimismotivaatioon. Oppimismotivaation esille tuominen näyttää kuinka tärkeää on kannustaa ja rohkaista uusiin haasteisiin tarttumiseen, yrittämiseen ja yhteisponnisteluihin. Olenaisella tavalla oppiainekohtaiseen motivaatioon vaikuttaa se, miten oppilas oppii ja suoriutuu koulussa sekä minkälaisia valintoja hän tekee opiskeluun liittyen, mistä hän on kiinnostunut, mitkä hän kokee itselleen tärkeiksi ja hyödyllisiksi oman tulevaisuuden kannalta. Tärkeä osa oppimista on se mistä on kiinnostunut sillä se lisää motivaatiota oppia ja opiskelun parissa viihtymistä. Olenaisista myös on mitkä asiat oppilas kokee itselleen

aikaa vieviksi, rasittaviksi tai muita mahdollisuuksia rajoittaviksi. (Salmela-Aro ym. 2018, 13.)

Oppilaan ajattelu- ja toimintatavat vaikuttavat olennaisesti koulumenestykseen. Esimerkkinä oppilas, joka kokee epäonnistumisen tunnetta ja välttelee haasteita saattaa kokea negatiivisia tunteita opiskelua kohtaan, ali suoriutua sekä menestyä heikosti. Negatiiviset ajattelu- ja toimintatavat voivat pitkällä tähtäimellä johtaa kouluun sopeutumiseen liittyviin ongelmiin sekä muihin ongelmiin kuten ongelmakäyttäytymiseen ja epäonnistumiseen sosiaalisessa sopeutumisessa. Kun taas optimistinen ja tehtävään keskittyvä strategia oppimisessa johtaa akateemisten taitojen kehittymiseen ja koulumenestykseen. (Salmela-Aro ym. 2018, 14.)

Opiskelijoiden oppimismotivaatioon vaikuttavat vaatimukset, haasteet ja mahdollisuudet, joita he kokevat koulutuksen eri vaiheissa sekä koulutukseen liittyvissä siirtymävaiheissa. Opiskelijan tehdessä koulutukseen liittyviä valintoja on motivaatiolla tärkeä tehtävä siinä, miten he suuntaavat elämäänsä, luovat uutta arvoa ja tekevät koulutuksellisia valintoja. Oppimismotivaatio voi muokkaantua valintoja tehdessä tai kokiessa vastoinkäymisiä. Keskeiset koulusiirtymät kanavoivat oppimismotivaatiota ja ne voivat olla mahdollisuuksia tai uhkia oppilaiden motivaatiolle, oppimiselle tai hyvinvoinnille. Motivaation ja oppimisen kehittyessä on kaksi keskeistä vaihetta, joista toinen on varhaislapsuus ja koulun aloitus ja toinen on nuoruus. Motivaation, oppimisen ja vastuun kehittymiselle nuoruus voi olla sekä haaste että mahdollisuus. Oppimismotivaatio on kuitenkin opittavissa ja se kehittyy juuri nuoruudessa. (Salmela-Aro ym. 2018, 14–15.)

3 AMMATTI-IDENTITEETIN KEHITTYMINEN

3.1 Identiteetin merkitys ammatti-identiteetin kehityksessä

Identiteetillä viitataan henkilön käsitykseen omasta itsestään. Se kertoo, millainen henkilö on ja mihin hän uskoo. Identiteetti heijastelee arvoja, jotka ohjaavat käsityksiä siitä, mikä on oikein ja mikä väärin. Identiteetti vaikuttaa sosiaaliseen käyttäytymiseemme, koska useimmat meistä tulevat toimeen paremmin niiden ihmisten kanssa, joiden kanssa jakavat saman arvopohjan. Identiteetti ei ole valmis syntymässä, vaan se muokkautuu ja kehittyy koko elämän ajan. (Jalonen 2019, 9–11.) Identiteetin kehittymisen edellytykset ovat monipuolisten kokeilujen mahdollistaminen, erilaisten näkökulmien ja ajatusmaailmojen pohtiminen sekä vapaus valita näiden välillä. Joskus identiteetti voi perustua siihen, miten muut odottavat meidän toimivan. Tässä omaksutussa identiteetissä saattaa olla vähemmän tilaa omille mielipiteille ja valinnoille sekä elämä saattaa rakentua muiden asettamien odotusten ympärille. Vahva ja kypsä identiteetti taas tarkoittaa kykyä tunnistaa omat arvot ja toiveet sekä elää niiden mukaan. Tällöin ihminen kokee olevansa itseohjautuva ja tasapainossa omien valintojensa kanssa eri elämäntilanteissa. Joustavuus ja muutoksensietokyky kuuluvat myös vahvaan identiteettiin. (Vernerinet 2024.)

Työn kautta ihminen usein tyydyttää omia perustarpeitaan sekä työllä on suuri merkitys oman identiteetin rakentumisessa. Tällöin ihmisen valintoihin vaikuttavaa mielikuvat siitä millaisen varallisuuden, elintason ja sosiaalisen aseman hänen valitsemansa ammatti mahdollistaa. Ihmisen päätöksenteossa on tärkeää ottaa huomioon oma identiteetti kokonaisuudessaan, mukaan lukien kiinnostuksen kohteet, vahvuudet ja rajoitukset. Merkki onnistuneesta uran ja koulutuksen suunnittelusta on, jos valinnat vievät työtehtäviin, joissa pääsee käyttämään vahvimpia ja kehittyneimpiä kykyjään. Kykyjen merkitys on erittäin tärkeä ammatillisessa menestyksessä. Omien vahvuuksien tunnistaminen on keskeinen osa onnistuneen koulutus- ja urapolun rakentumisessa. Kun ihminen tunnistaa ja arvioi omia vahvuuksiaan, hän pystyy tekemään koulutus- ja uravalintoja omien edellytystensä mukaisesti. Henkilökohtainen opiskelutavoite, eli syy miksi valitusta alasta on kiinnostunut ja miksi haluaa hakeutua koulutukseen, on keskeisessä roolissa päätöksissä koulutuksen ja uran suhteen. (Kytönen 2018, 15–17.)

3.2 Sosionomi ja siihen kasvaminen

Sosionomi tutkinto antaa opiskelijalle valmiudet toimia monipuolisissa yhteiskunnallisissa sosiaalialan työtehtävissä, joiden tarkoitus on edistää yksilön, perheiden ja yhteisöjen sosiaalista turvallisuutta, osallisuutta ja hyvinvointia sekä sosiaalista toimintakykyä. Sosionomikoulutus voidaan myös sijoittaa yliopistotasaisen maisteritutkinnon ja toisen asteen lähihoitajan tutkinnon väliin. Ammattikorkeakoulun ja yliopiston koulutukset vastaavat koulutustasoltaan huomattavasti toisiaan mutta niiden osaamistavoitteet ja sisällöt ovat erilaisia. (Raatikainen ym. 2019, 14.) Sosionomi koulutuksen laajuus on 210 opintopistettä ja se pitää sisällään kaikille yhteisiä opintoja, valinnaisia opintoja, harjoitelmia sekä opinnäytetyön. (Turku AMK 2023).

Sosionomiopintojen perustana toimii valtakunnallisesti yhteisesti sovitut sosiaalialan kompetenssit, joita ovat sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyöosaaminen, palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämisosaaminen ja johtamisosaaminen. Sosionomi voi työskennellä esimerkiksi varhaiskasvatuksen, lastensuojelun, perhe-, nuoriso-, aikuissosiaali-, vammais-, rikosseuraamus-, päihde-, mielenterveys- tai vanhustyön parissa. Sosionomin on mahdollista työskennellä julkisella, yksityisellä tai kolmannella sektorilla kuten järjestöissä. (Opintopolku n.d.) Oikeus harjoittaa sosionomin ammattia vaatii luvan hakemista sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta (Valvira) hakemuksella, joka myöntää oikeuden harjoittaa sosionomin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Oikeus laillistettuna ammattihenkilönä voidaan myöntää henkilölle, joka on suorittanut sosiaalialalle soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon Suomessa (Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä 817/2015.)

Ammatillisella kasvulla tarkoitetaan psyykkisemotionaalista kasvua, jolla pyritään laajempaan ammatillisuuteen. Ammatilliseen kasvuun liittyy yksilön henkinen, psyykinen, sosiaalinen ja maailmankatsomukselliset muutokset. Opiskelijan ammatillinen kasvu saattaa ajoittain kohdata pysähdyksiä, jolloin hän ei osaa kyseenalaistaa omaa toimintaansa, ajatteluaan, arvomaailmaansa tai maailmankuvaansa. Ammatillinen kasvu on kuitenkin prosessimaista ja henkilökohtaista sekä se on sidoksissa ammattiyhteisöön. Ammatilliseen kasvun kanssa puhutaan usein myös ammattitaidosta ja asiantuntijuudesta. Ammattitaidolla tarkoitetaan yhteiskunnan, koulutuksen ja kokemuksen kautta hankittua pätevyyttä toimia ammatissa. Asiantuntijuudella tarkoitetaan teoreettisen osaamisen ja oman käytännön kokemuksen kautta hankittua pätevyyttä, johon liittyy myös

vahvasti ammattietiikka. Ammatillisuuteen kuuluu ammattieettinen pohdinta sekä reflektio, jolloin jokaisen tulee olla tietoinen omista eettisistä valinnoistaan ja niiden perusteista. Jokaisen tulee olla selvillä siitä mihin hänen oma ammatillinen asiantuntijuutensa ja toimintansa perustuu. Opiskelijan tarvitsee selvittää miten hänen omat elämäntavoitteensa liittyvät hänen omaan profiiliinsa tulevana ammattilaisena. Opiskelijan tulee pohdita miten hänen oman elämänsä päämäärät ja arvot ohjaavat häntä tulevaisuudessa sekä mitä merkitystä niillä on. (Raatikainen ym. 2019,34–35.)

Ammatti-identiteetti määrittää paljon ihmisen ja työn välistä suhdetta, jossa yhdistyy ammatin yhteiskunnalliset, sosiaaliset ja kulttuurilliset käytännöt sekä yksilölle itselleen merkitykselliset asiat. Ammatti-identiteettiin kuuluu myös oma käsitys työn merkityksestä elämässä, ja yhteisötekijät sekä näihin liittyvät arvot ja eettiset tekijät. Identiteetillä tässä tarkoitetaan sitä, miten jokainen tuntee itsensä ja historiansa, tietää missä on nyt ja mihin on menossa. Ammatti-identiteetillä voidaan siis tarkoittaa sitä mitä ihminen ammatillisesti tavoittelee, kehittää omaa työtään tai pitää yllä motivaatiota. (Raatikainen ym. 2019, 35–36.)

Ammatti-identiteettiä luodessa syntyy taito viestiä omasta osaamisestaan ja ammatillisista näkemyksistään muille. Ammatti-identiteetti ei ole vain yksityinen asia, vaan sen kautta pystyy näyttämään omia ajatuksia, asenteita ja mielipiteitä. (Raatikainen ym. 2019, 36.)

Ammatti-identiteetillä tarkoitetaan henkilön käsitystä ja ymmärrystä omasta ammatillisuudestaan ja se voidaan jakaa persoonalliseen ja sosiaaliseen identiteettiin. Ammatti-identiteettiä rakentaessa henkilön sosiaalisen ja persoonallisen identiteetin merkitykset voivat vaihdella eri vaiheissa. Ammatti-identiteetin kehityksen alkuvaiheessa esimerkiksi huomio kiinnittyy enemmän työyhteisöön sosiaalistumisena eli se painottuu työtehtävien sekä uusien toimintamallien ja käytäntöjen omaksumiseen. Kun nämä tavoitteet on saavutettu jää henkilölle paremmin tilaa alkaa kehittämään omaa persoonallista identiteettiään. Silloin voidaan esimerkiksi alkaa miettimään, miksi työtä tehdään ja mikä siinä on itselleen tärkeää. Ammatti-identiteetti ei kuitenkaan kehity itsestään vaan sen avuksi tarvitaan ohjausta ja erilaisia pedagogisia ratkaisuja, työvälineitä ja palautetta. Näitä voivat olla esimerkiksi erilaiset reflektoinnissa tukevat työvälineet kuten kirjoitustehtävät, oppimispäiväkirjat tai esseet. Ammatti-identiteettiä rakentaessa opiskelussa on juuri kyse näistä asioista eli uuden tiedon ja taidon oppimisesta, laajentumisesta ja niiden viemisestä käytäntöön. Ammatti-identiteetin kehittyminen on jatkuva prosessi, jota edistää kyky ottaa ja antaa palautetta. (Raatikainen ym. 2019, 36–37.)

Ammatti-identiteettiä kehittäessä opiskelijalle tulisi olla merkityksellistä oman asiantuntemuksen kehittäminen. Opiskelijan tulee olla motivoitunut omaan tiedonrakentamisprosessiin ja sen mukana tuleviin oivalluksiin, löydöksiin, keksintöihin ja tunteisiin, joita oppiminen tuo mukanaan. Ammatti-identiteetin kehittyessä opiskelija pystyy ymmärtämään paremmin ammatillisuuden kokonaisuutta ja hyväksyy sen, ettei kaiken tarvitse olla heti valmista vaan kehittyminen jatkuu koko ajan. Koulutuksen tehtävä on tarjota opiskelijalle välineet, joiden avulla hän voi kehittää ja ohjata oman ammatti-identiteettinsä ja asiantuntemuksensa kehittymistä. (Raatikainen ym. 2019, 39–40.)

Asiantuntijan vahvuutena on taito osata erotella erilaisia eettisiä ratkaisujaan ja toimintaansa ohjaavia normeja omassa toiminnassaan vaikka ammattieettiset ratkaisut usein liitetäänkin tunteisiin. Asiantuntijalle on tyypillistä tunnistaa omien tunteidensa, erilaisten tilanteiden ja niiden seurauksien vaikutus omaan toimintaansa eivätkä ne vaikuta hänen ammatilliseen käyttäytymiseensä. Ammatti-identiteettiin liittyvä eettisyys tarkoittaa sitä, että jokainen on itselleen ja toisille rehellinen sekä tietää omat rajansa ja tuen tarpeensa. Sosiaalialan asiantuntijalla on vastuu oman ammatillisen kasvunsa ohjaamisesta, sillä työtä tehdään haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden kanssa ja nämä asiakkaat vaativat juuri sitä erityisosaamista mitä sosionomeilla on. (Raatikainen ym. 2019, 40.)

Reflektiivisyys on osa sosionomin ammatillista asiantuntijuutta. Reflektiivisyys on omien ja toisten asioiden havainnointia, tunnistamista, ilmaisemista sekä asioihin suhtautumista. Reflektiossa yksilö analysoi ja miettii omaa toimintaansa, siitä tulleita seurauksia ja perusteita kriittisesti. Reflektointiin kuuluu omien asenteiden, tunteiden, arvojen, uskomusten, ajatusten, eettisten ratkaisujen ja oman toiminnan pohdinta. Ammatti-identiteettiä rakentaessa reflektointi on olennainen osa opiskelijan opintoja. Opiskelijan ammatillinen kasvu saattaa olla hidasta tai olematonta jollei hän reflektoi omaa osaamistaan sekä opiskelijan voi olla mahdoton kehittyä jollei hän tarkastele tai arvio omaa oppimistaan. Reflektiivisyydellä asiantuntijan työssä päämääränä on oman ammatillisuuden tietoinen tutkiminen ja kehittäminen. Sosiaalialan opiskelijalle reflektio tarkoittaa sitä, ettei heti tarvitse olla täydellinen vaan itselleen voi antaa aikaa reflektointiin ja sen harjoitteluun. Opiskelijalla on mahdollisuus saada tukea reflektointiin esimerkiksi opettajilta, opintojaksoilta, oppimisympäristöistä ja työharjoitteluista. Koulutuksen tavoitteena on auttaa opiskelijaa ymmärtämään, että reflektointi on osa ammatillisuutta, joka vaatii opintojen aikana monipuolista asioiden ja oman itsensä tarkastelua. (Raatikainen ym. 2019, 46–47.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimuksen eteneminen

Tutkimus toteutettiin ajalla syksy 2022 – kevät 2024. Alla oleva taulukko havainnollistaa opinnäytetyön kulkua.

Taulukko 1. Tutkimuksen eteneminen.

Syksy 2022	<ul style="list-style-type: none"> ○ Aiheen varmistuminen ○ Toimeksiantajan tapaaminen ○ Kirjallisuuskatsaus ○ Opinnäytetyösuunnitelma
Kevät 2023	<ul style="list-style-type: none"> ○ Opinnäytetyösuunnitelman loppuun saattaminen ○ Teoreettisen viitekehysten kokoaminen ○ Tutkimusmenetelmien valitseminen ○ Tarvittavat luvat ja sopimukset
Syksy 2023	<ul style="list-style-type: none"> ○ Opinnäytetyön suunnitelman palauttaminen ○ Webropol-kyselyn laatiminen ○ Kyselyn toteuttaminen ○ Haastattelut
Kevät 2024	<ul style="list-style-type: none"> ○ Kyselyn tulosten analysointi ○ Raportointi ○ Opinnäytetyön arviointi ○ Opinnäytetyön valmistuminen ja julkaisu

Opinnäytetyön aihe varmistui syksyllä 2022. Aiheen varmistumisen jälkeen opinnäytetyöstä keskusteltiin toimeksiantajan kanssa. Tarkoituksena oli selvittää toimeksiantajan toiveita tutkimukselle ja ymmärtää paremmin tutkimuksen tarvetta. Tapaamisen jälkeen opinnäytetyön tutkimusmenetelmät selkiytyivät ja tarkoituksena oli toteuttaa kyselytutkimus sekä kyselyn tueksi haastattelut muutamalle opiskelijalle.

Syksyllä 2022 aloitettiin laatimaan opinnäytetyön suunnitelmaa ja perehtymään kirjallisuuteen sekä laatimaan teoreettista viitekehystä tutkimukselle. Lopullinen suunnitelma

valmistui kesällä 2023. Tutkimuslupia selvitettiin opinnäytetyön suunnitelman teon ohessa.

Suunnitelman valmistuttua teoreettista viitekehystä alettiin kirjoittamaan mahdollisimman paljon valmiiseen muotoon. Pääteemoja muokattiin vielä pitkälle opinnäytetyötä ja lopullinen teoriaosuus muovautui valmiiksi vasta ihan opinnäytetyön loppuvaiheilla.

Syksyn 2023 aikana kyselytutkimuksen kysymyksiä työstettiin Webropolin ja erilaisia kysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja mietittiin, kunnes lopputulokseen oltiin tyytyväisiä. Ennen varsinaisen kyselylomakkeen lähettämistä, tehtiin testikysely pienelle määrälle ihmisiä, jonka perusteella nähtiin, tarvitseeko kysymyksiä vielä muokata ja nähtiin, olivatko kysymykset liian tulkinnanvaraisia. Testikyselyn jälkeen päädyttiin muokkaamaan osan kysymyksien muotoa vielä selkeämmiksi. Lopullinen kysely valmistui lähetettävään muotoonsa marraskuussa 2023. Webropol- kysely lähetettiin nettilinkkinä Turun ammattikorkeakoulun sosionomien opinto-ohjaajalle Janina Luodolle sähköpostilla. Opinto-ohjaajaa pyydettiin välittämään sähköposti Turun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoille. Kysely toimitettiin sosionomiopiskelijoille 24.11.2023 ja vastausaikaa kyselyyn oli 10.12.2023 asti. Opiskelijoille annettiin siis 2 viikkoa aikaa vastata kyselyyn. Viikossa kyselyyn oli vastannut 99 opiskelijaa. Muistutusviesti lähetettiin opiskelijoille ensimmäisen viikon jälkeen, 4.12.2023. Vastausajan umpeuduttua vastauksia oli kerätty 143 kappaletta.

Kyselyn lisäksi tarkoituksena oli haastatella 3 sosionomiopiskelijaa, niin että haastateltavaksi tulisi 1. vuoden, 2. vuoden ja 3. vuoden opiskelija. Haastattelukutsut lähetettiin Turun ammattikorkeakoulun opinto-ohjaajan välityksellä opiskelijoiden sähköpostiin. Haastattelukutsussa oli määritelty ennalta mahdolliset haastattelupäivät ja kellonajat, ja opiskelijat saivat itse lähestyä sähköpostitse haastattelijoita. Yhteydenottoja tuli vain 2. Haastatteluihin osallistui 2 sosionomiopiskelijaa, jotka molemmat olivat 1. vuoden opiskelijoita. Haastatteluiden ei kuitenkaan koettu tuovan opinnäytetyöhön uutta näkökulmaa tai lisää vastauksia, jonka vuoksi haastatteluaineistot päätettiin jättää opinnäytetyöstä kokonaan pois.

Kevään 2024 aikana tutkimustulokset analysoitiin ja raportoitiin opinnäytetyöhön. Lisäksi tietoperusta viimeisteltiin valmiiseen muotoon. Kyselyn tulosten ja teoreettisen viitekehysten pohjalta kirjattiin tutkimuksesta muodostuneet johtopäätökset. Johtopäätöksien lisäksi tutkimusta pohdittiin ja arvioitiin opinnäytetyössä. Opinnäytetyön loppuvaiheilla opinnäytetyön luotettavuutta ja eettisyyttä arvioitiin kriittisesti.

4.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävät

Opinnäytetyö toteutettiin Sivistystutkimusryhmän toimeksiantona ja on osa isompaa kokonaisuutta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli pyrkiä selvittämään miksi ihmiset hakeutuvat opiskelemaan sosionomiksi. Tutkimustulosten avulla voidaan kehittää sosionomiopintoja sekä selkeyttää sosionomin työnkuvaa.

Tutkimustehtävät:

1. Miksi ihmiset hakeutuvat opiskelemaan sosionomeiksi?
2. Millaisia motiiveja ihmisillä on opintoihin hakeutumiselle?
3. Millaiset taustatekijät vaikuttavat ammatin valintaan?

4.3 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena. Kyselytutkimuksesta voidaan myös käyttää nimeä survey-tutkimus, jolla tarkoitetaan, että kysely on vakioitu. Kyselyn vakioiminen tarkoittaa, että kaikilta tutkittavilta kysytään samaa asiasisältöä täysin samalla tavalla. (Vilka 2021, 76.) Kyselytutkimuksella voidaan kerätä tietoa muun muassa erilaisista asioista, kuten ihmisten toimintatavoista, mielipiteistä ja arvoista. Kyselytutkimuksessa tutkija esittää kysymyksiä tutkittavalle kohderyhmälle kyselylomakkeella, joka toimii mittausvälineenä. (Vehkalahti 2014, 11). Mittarilla tarkoitetaan kyselytutkimuksessa kysymyksiä ja väitteitä, joilla pyritään mittaamaan erilaisia ilmiöitä (Vehkalahti 2014, 12). Kyselytutkimus on aineistonkeruun tapana hyvin toimiva suurelle joukolle tutkittavia. Etuna on myös, että kyselyyn vastaaja jää tuntemattomaksi. (Vilka 2021, 76.) Webropol-kysely on mahdollista lähettää sähköisesti eteenpäin ja vastaaminen onnistuu anonymisti. Lisäksi kyselyn vastausaika on mahdollista ajastaa, ja vastausmääriä pystyy seuraamaan reaaliaikaisesti.

Kyselyn onnistumisen kannalta tärkeää on, että tutkija osaa ottaa huomioon vastaajien ajan, halun ja taidon vastata kyselyyn. Kyselyä laatiessa on hyvä kiinnittää huomiota kyselyn pituuteen, ulkoasuun, selkeyteen, kysymysten muotoiluun ja kysymysjärjestykseen. Kysely kannattaa aloittaa kysymyksillä, joihin on helppo vastata. (MOTV 2004, 41–42.) Kysely suunniteltiin syksyn 2023 aikana. Suunnitteluvaiheessa ja kysymyksiä laatiessa tutkimustehtävät pidettiin mielessä. Kyselyn laatimiseen vaikutti myös tutkimuksen

teoreettisesta viitekehuksesta saatu tieto. Valikoidut kysymykset perustuivat tutkimustehtäviin ja teoriaosuuteen. Kysymykset muotoiltiin niin että ne vastaisivat tutkimustehtäviin. Kyselyssä keskityttiin myös kysymysten selkeyteen, ja kysymysmuotoja pohdittiin useaan kertaan. Kyselyn ulkoasu pyrittiin pitämään mahdollisimman selkeänä ja kyselyn pituus pyrittiin pitämään maltillisena. Kyselyssä kysymyksiä oli yhteensä 13. Kyselyn alkuosa keskittyi enemmän tutkittavien taustatietojen selvittämiseen, ja kyselyn edetessä kysymykset syventyivät tutkittavien omiin motiiveihin ja mielipiteisiin.

Kyselyn huolellinen suunnittelu ja testaaminen vaikuttavat kyselyn onnistumiseen merkittävästi. (MOTV 2004, 41.) Kyselyn suunnitteluun käytettiin useampi kuukausi ja ennen varsinaisen kyselyn lähettämistä kyselyä testattiin muutamalla henkilöllä, joiden pohjalta tehtiin viimeiset muokkaukset kyselyyn.

Vastausohjeiden on hyvä olla selkeitä. Myös vastausvaihtoehtoihin on hyvä kiinnittää huomiota. (MOTV 2004, 43.) Kyselyn vastausohjeisiin kiinnitettiin paljon huomiota, ja ohjeet pyrittiin määrittelemään niin, että ne ymmärrettäisiin halutulla tavalla. Tällä tavoin säästyttyisiin mahdollisilta väärinymmärryksiltä. Vastausvaihtoehdot olivat pääsääntöisesti monivalintakysymyksiä. Osaan monivalintakysymyksistä pystyi antamaan vain yhden vastauksen, osassa vastausmahdollisuuksia annettiin useampi. Kysely sisälsi myös 2 monivalintakysymystä, joissa yhtenä vastausvaihtoehtona annettiin avoin vastausmahdollisuus, jolloin vastausta ei ollut ennalta määritetty.

Tutkimuskyselyä laatiessa myös saatekirjeeseen on tärkeää kiinnittää huomiota. Saatekirjeen ulkoasu, sisältö ja kieli vaikuttavat vastausprosenttiin. Saatekirjeen tulisi herättää vastausmotivaatiota ja luottamusta saatekirjeen lukijaan. Saatekirje on myös hyvä pitää maltillisen pituisena, jotta lukija jaksaa lukea sen. Saatekirjeen olisi hyvä sisältää ainakin mikä kysely/tutkimus on kyseessä, kuka tutkimuksen toteuttaa ja keihin kysely kohdistuu, perustelut tutkimuksen tarpeellisuudesta, tieto miten tutkimustuloksia säilytetään ja vastaajien anonymiteetti varmistetaan, vastausten tarpeellisuudesta kertominen, vastausaika, etukäteiskiitos ja tutkimuksen tekijöiden nimet. (MOTV 2004, 36–37.) Tutkimuskyselyä tehdessä, saatekirjeeseen panostettiin ja siinä pyrittiin huomioimaan edellä mainitut seikat. Kyselytutkimuksen alussa oleva saatekirje lähetettiin myös tutkittavien sähköpostiin vastauslinkin yhteydessä. Saatekirje löytyy liitteenä opinnäytetyön lopusta (Liite 1).

4.4 Tutkimusaineisto ja analyysitavat

Webropol-kysely lähetettiin Turun Ammattikorkeakoulun kaikille sosionomiopiskelijoille (n = 690). Tutkimusaineistona tutkimuksessa on Turun Ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat. Kysely päädyttiin toteuttamaan Webropol-kyselynä ja se lähetettiin nettlinkkinä saatekirjeineen Turun AMK:n kaikille sosionomiopiskelijoille heidän sähköpostiinsa. Kyselyyn vastasi 143 opiskelijaa. Tutkimusaineisto koostuu 143 sosionomiopiskelijan vastauksista.

Aineiston analyysi on monivaiheinen prosessi, jonka yleensä tutkija aloittaa tutustumalla aineistoon eli rakentamaan siitä itselleen kokonaiskuvan. Varsinainen analyysin tekeminen alkaa kuitenkin aineiston teknisellä käsittelyllä eli se muutetaan tutkittavaan muotoon ja valitaan menetelmä, jolla sitä analysoidaan. (Gunther ym. 2021.)

Kyselylomake analysoitiin pääsääntöisesti määrällisiä tutkimusmenetelmiä apuna käyttäen. Määrällisellä tutkimusmenetelmällä tutkimusta analysoidessa tavoitteena on perustella muuttujia koskevia väitteitä numeroin ja tilastoin. Näiden edellytyksenä on muokata tutkimusaineisto taulukkomuotoon, jossa tutkimusaineistosta saatua tietoa on helppoin käsitellä numeroiden avulla. Taulukkoa kutsutaan havaintomatriisiksi, joka on havaintoaineisto, joka sisältää muuttujien arvoja. (Vilkkä 2021, 89.) Havaintomatriisista voidaan laskea esimerkiksi keskiarvo, moodi ja erilaisia prosenttiosuuksia (Vilkkä 2021, 90). Kyselyistä saadut vastaukset vietiin Webropolista exeliin, joissa lukuja ja arvoja oli helppoin tarkastella. Saaduista vastauksista muodostettiin erilaisia diagrammeja ja taulukoita, joilla saatuja vastauksia oli helpompi kuvata.

Avoimet kysymykset analysoitiin laadullista sisällönanalyysiä käyttäen. Laadullinen analyysi voidaan toteuttaa monella eri analyysimenetelmällä. Analyysimenetelmällä tarkoitetaan sitä konkreettista tapaa, jolla aineistoa analysoidaan. Analyysimenetelmän valinnan on oltava yhteydessä tutkimusongelman, tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen ja käytettävien aineistojen kanssa. Laadullisen tutkimuksen perinteisiä menetelmiä ovat koodaaminen, teemoittelu ja tyypittely ja niitä voidaan pitää sisällönanalyysin muotoina. (Gunther ym. 2021.) Laadullisen aineiston analyysi voidaan määritellä aineiston tiivistämiseksi käsitteelliseen tai teoreettiseen muotoon. Aineiston sisälle tulisi päästä syvemmälle eli olennainen kysymys on mitä aineisto sisältää ja mitä se kertoo. Aineistoa tulisi tarkastella analyttisesti ja tulkita siinä tehtyjä havaintoja sekä löydöksiä teorian ja oman

ajattelun avulla. Aineiston analyysin tavoite on lisätä sen informaatioarvoa. (Gunther ym. 2021.)

Avointen kysymysten vastaukset koodattiin, eli raaka-aineisto yksinkertaistettiin hallittavaan muotoon. Koodaamisesta syntyneet luokat, ja niistä syntyneet ala- ja yläluokat muodostivat selkeämmin ymmärrettävän aineistokoosteen. Ylä- ja alaluokat ovat koodaamisessa tutkijan omia nimeämiä ja tutkijan omasta ajattelustaan syntyneitä, eivätkä ne löydy alkuperäisestä aineistosta siksi sellaisenaan (Juhila 2021a). Koodaaminen eteni muokkaamalla avointen kysymyksien vastausten alkuperäisistä ilmaisuista pelkistetyt ilmaukset. Pelkistettyjen ilmausten pohjalta vastauksista luotiin alaluokat ja alaluokista muodostettiin yläluokat.

Taulukko 2. Avointen kysymysten luokittelu.

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka

Taulukko 2 kuvaa millaista taulukkoa avointen vastusten luokitteluun käytettiin hyödyksi. Vastauksista yläluokiksi muodostuneet ilmaukset värikoodattiin, jonka perusteella nähtiin, kuinka monta erilaista yläluokkaa avoimista vastauksista oli muodostunut. Näistä yläluokista muodostui toistuvat teemat, jotka nousivat esiin selkeämmin vastauksien pelkistämisen jälkeen.

Teemoittelussa on tarkoitus löytää tutkimusongelman kannalta olennaiset aiheet eli teemat. Siinä nostetaan esille tutkimustehtävän kannalta keskeisiä asioita. Teemat siis syntyvät analyysin tuloksena, eivätkä ne ole ennakkoon tiedossa, vaan ne ovat aineistossa toistuvia asioita. (Juhila 2021b.)

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Kyselyyn vastanneiden taustatiedot

Kyselyyn vastasi yhteensä 143 Turun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijaa. Kyselyyn vastanneista suurin osa oli naisia 91 %. Vastanneista miehiä oli 7 % eli huomattavasti vähemmän kuin naisia. Vastanneiden joukossa 2 % vastasi sukupuolekseen ”en halua kertoa” tai ”muu”. Kyselyyn vastanneista 42 % kertoi olevansa 20–25-vuotias ja 18 % kertoi olevansa 26–30-vuotias. Vastanneista 11 % vastasi olevansa 31–35-vuotias ja 9 % vastasi olevansa 36–40-vuotias. Vastanneista 8 % oli 41–45-vuotias ja 6 % oli 46–50-vuotiaita. Vastanneista 6 % kertoi olevansa yli 50-vuotias. Vastanneista suurin osa koostui siis 20–25 vuotiaista. Yleisin koulutustausta ennen sosionomiopintoja oli toisen asteen tutkinto (ammattikoulu) 45 %, mutta myös lukiotaustaisia vastaajia oli paljon 38 %. Vastanneista 5 % oli aikaisempi ammattikorkeakoulututkinto, 6 % yliopistotutkinto sekä 6 % vastanneista ilmoitti viimeisimmän koulutuksensa olevan ”muu koulutus”. Suurin osa vastaajista oli toisen vuoden opiskelijoita 34 %, kun taas vähiten vastanneista oli neljännen vuoden opiskelijoita tai enemmän 11 %. 28 % vastanneista vastasi suorittavansa kolmannen vuoden opintoja ja 27 % vastanneista suorittavansa ensimmäisen vuoden opintoja.

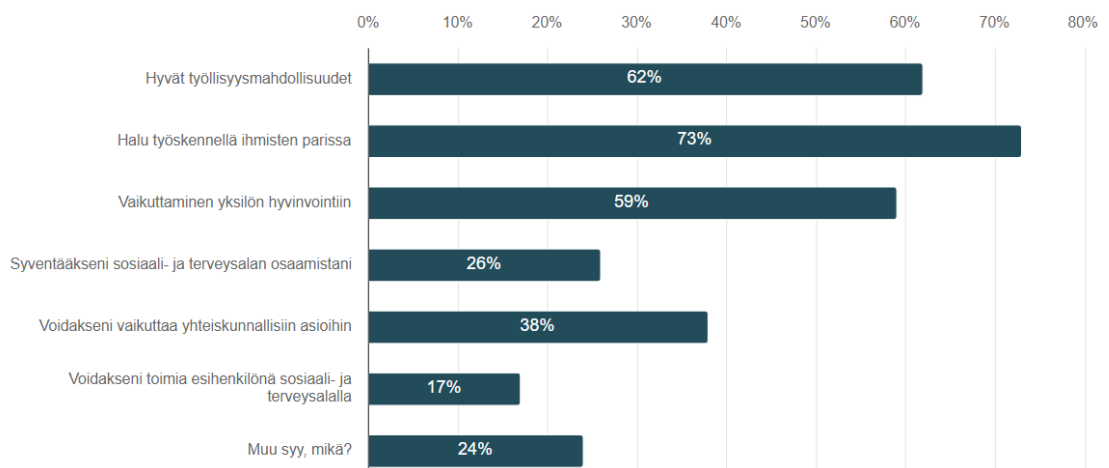
48 % kyselyyn vastanneista eli 69 opiskelijaa vastasi, työskennelleensä ennen opintojen aloittamista sosiaali- ja terveysalalla. Suurimmalla osalla 71 % vastanneista eli 102 opiskelijalla ei kuitenkaan ollut aikaisempaa sosiaali- ja terveysalan koulutusta. Kyselyyn vastanneista 29 %:lla oli aikaisempi sosiaali- ja terveysalan tutkinto, joka on vajaa kolmannes vastaajista.

5.2 Sosionomiopintoihin hakeutumiseen vaikuttavat tekijät

Kyselyssä kysytyjen taustatietojen jälkeen kysely syventyi tutkimaan vastaajien syitä hakeutua opiskelemaan sosionomiopintoihin. Kysymystä laadittaessa tutkijoilla oli jo ennuudesta oletus, miksi sosionomiopintoihin hakeudutaan. Kyselyn seitsemäs kysymys oli, mitkä asiat vaikuttivat sosionomiopintoihin hakeutumiseen. Kysymykseen annettiin 7 vastausvaihtoehtoa joista 6 oli rajattuja ja ennalta määriteltäviä, ja 7. oli avoin vastausvaihtoehto. Kysymyksessä oli mahdollista valita useampi kuin yksi vastausvaihtoehto, jonka vuoksi vastaukset eivät poissulje toisiaan.

Kyselyyn vastanneista 73 % kertoi hakeutuneensa sosionomiopintoihin halusta työskennellä ihmisten parissa. Vastanneista 62 % kertoi hakeutuneensa opintoihin hyvien työllisyysmahdollisuuksien vuoksi ja 59 % vastanneista mahdollisuudesta vaikuttaa yksilön hyvinvointiin. Edellä mainitut tekijät näyttäytyivät suurimpina vaikuttavina tekijöinä opintoihin hakeutumiselle. Kyselyyn vastanneista 38 % hakeutui opintoihin voidakseen vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin. 26 % vastanneista hakeutui opiskelemaan syventääkseen sosiaali- ja terveysalan osaamistaan. Vastanneista selkeästi pienin osa, 17 % vastanneista, hakeutui opintoihin voidakseen toimia esihenkilönä sosiaali- ja terveysalalla.

Mitkä asiat vaikuttivat sosionomiopintoihin hakeutumiseen? Voit valita useamman vaihtoehdon.
Vastaajien määrä: 143, valittujen vastausten lukumäärä: 428

Kuvio 1. Tekijät jotka vaikuttivat sosionomiopintoihin hakeutumiseen.

Vertaillen vastauksia opintovuosittain, suurta eroa vastausten välillä ei syntynyt. 1. vuoden opiskelijoilla eniten opintoihin hakeutumiseen vaikuttavina tekijöinä nousivat halu työskennellä ihmisten parissa, 79 % vastaajista, ja hyvät työllisyysmahdollisuudet, 72 % vastaajista. 2. vuoden opiskelijoille suurin opintoihin hakeutumiseen vaikuttava tekijä oli hyvät työllisyysmahdollisuudet, 71 % vastanneista. 3. vuoden opiskelijoille suurin vaikuttava tekijä oli ihmisten parissa työskentely, 80 % vastanneista. Myös neljännen vuoden opiskelijoiden vastauksista suurimpana nousi ihmisten parissa työskentely, 67% vastanneista. 1. ja 2. vuoden opiskelijat olivat vastanneet 3. ja 4. opiskelijoita enemmän yhdeksi opintoihin hakeutumisen syyksi esihenkilönä toimimisen sosiaali- ja terveysalalla.

Kysymykseen, mitkä asiat vaikuttivat sosionomiopintoihin hakeutumiseen, annettiin myös avoin vastausvaihtoehto. Avoimeen vastauskohtaan vastasi 24 % vastanneista eli

34 opiskelijaa. Vastaukset koodattiin ja alkuperäiset ilmaukset pelkistettiin ja luokiteltiin. Opiskelijoiden vastauksista saatiin 16 lopullista yläluokkaa. Alla olevassa kuviossa on eriteltynä luokittelun myötä syntyneet yläluokat.

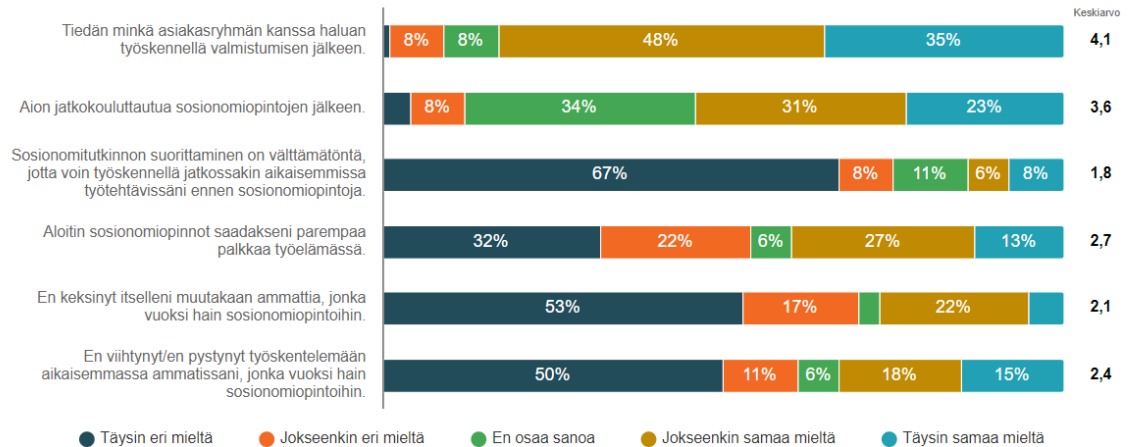
Kuvio 2. Vastanneiden muut syyt hakeutua opintoihin.

Vastauksista nousi esiin, että sosionomiopintoihin voi hakeutua myös mahdolliseen jatkokoulutukseen pääsemiseksi. Kyselyyn vastanneista 6 opiskelijaa hakeutui opintoihin, jotta voisi jatko kouluttautua psykoterapeutiksi. Muina syinä opintoihin hakeutumiselle nousi toisiksi eniten samalla vastausmäärällä työn merkityksellisyys, mahdollisuus auttaa, etenemismahdollisuus työuralla ja ammatinvaihto.

Kyselyn toiseksi viimeisessä osiossa esitettiin 6 väittämää. Tarkasteluasteikoksi valittiin 5-portainen asteikko, jossa arvo 1 tarkoitti täysin eri mieltä ja arvo 5 täysin samaa mieltä. Alla olevassa kuviossa on havainnollistettu vastausten jakautumista vastaajien kesken.

Valitse mielestäsi sopivin vaihtoehto

Vastaajien määrä: 143

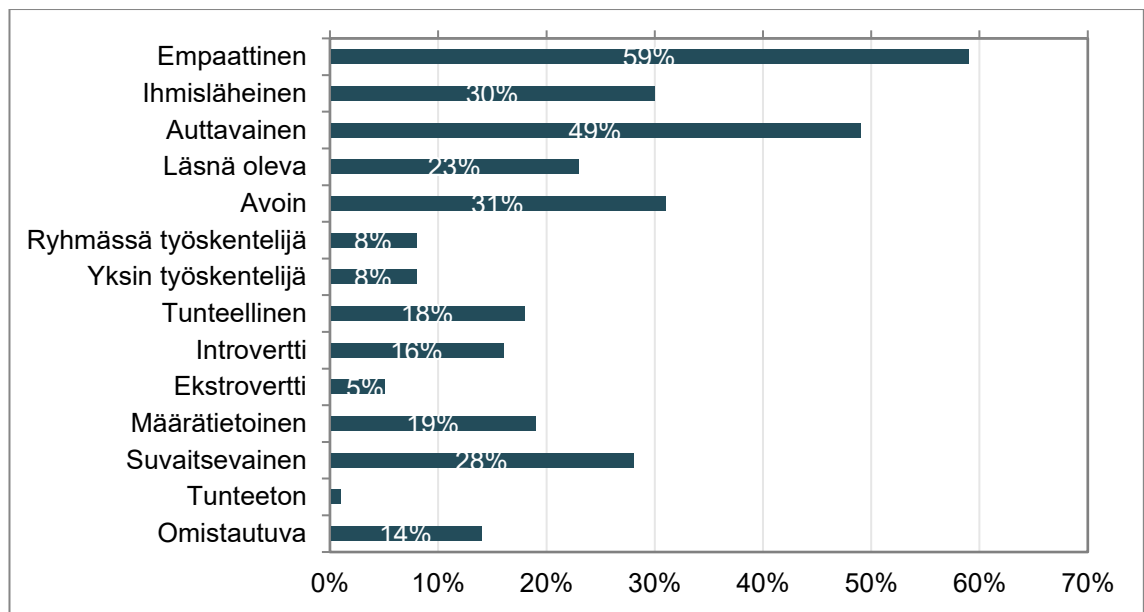

Kuvio 3. Kyselyn 5-portainen vastausvaihtoehto.

Väittämässä ”Tiedän minkä asiakasryhmän kanssa haluan työskennellä valmistumisen jälkeen” 48 % vastanneista vastasi jokseenkin samaa mieltä. Vastanneista 35 % oli täysin samaa mieltä. Vain 1,4 % vastanneista oli täysin eri mieltä väittämän kanssa. 34 % vastanneista ei osannut sanoa, aikooko jatko kouluttautua opintojen jälkeen. 31 % vastanneista oli jokseenkin samaa mieltä aikomuksesta jatko kouluttautua sosionomiopintojen jälkeen ja 23 % vastanneista täysin samaa mieltä. 14 % vastanneista vastasi sosionomiopintojen suorittamisen olleen välttämätöntä, jotta voisivat työskennellä jatkossa aikaisemmissa ennen opintoja olleissaan työtehtävissä. Väittämässä ”aloitin sosionomiopinnot saadakseni parempaa palkkaa työelämässä” suurempi osa vastaajista oli eri mieltä (32 % täysin eri mieltä ja 22 % jokseenkin eri mieltä) väittämän kanssa. 70 % vastaajista oli joko täysin eri mieltä tai jokseenkin erimieltä väittämän ”en keksinyt itselleni muutakaan ammattia, jonka vuoksi hain sosionomiopintoihin” kanssa. 33 % vastanneista eivät viihtyneet tai pystyneet työskentelemään aikaisemmassa ammatissaan, jonka vuoksi hakeutuivat opiskelemaan sosionomiksi.

5.3 Millaiset ihmiset hakeutuvat sosionomiopintoihin?

Kyselytutkimuksessa pyrittiin selvittämään minkä tyyppiset ihmiset hakeutuvat sosionomiopintoihin. Seuraavassa kuviossa on avattu tarkemmin tutkimukseen vastanneiden vastauksia minkä tyyppisinä vastaajat pitivät itseään.

Kuvio 4. Vastaajien luonteenpiirteet.

Kyselyssä pyydettiin opiskelijoita valitsemaan itseään 1–3 parhaiten kuvaavaa asiaa. Vastaukset eivät poissulkeneet toisiaan. Vastausvaihtoehdot kokosimme erilaisista sosiaali- ja terveysalalla sekä korkeakouluopinnoissa esille tulleista aiheista. Vastausvaihtoehdot olivat empaattinen, ihmisläheinen, auttavainen, läsnä oleva, avoin, ryhmässä työskentelijä, yksintyöskentelijä, tunteellinen, introvertti, ekstrovertti, määrätietoinen, suvaitsevainen, tunteeton ja omistautuva. Kuvio 3 kuvaa kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden vastauksia kaikissa vuosiluokissa yhdessä.

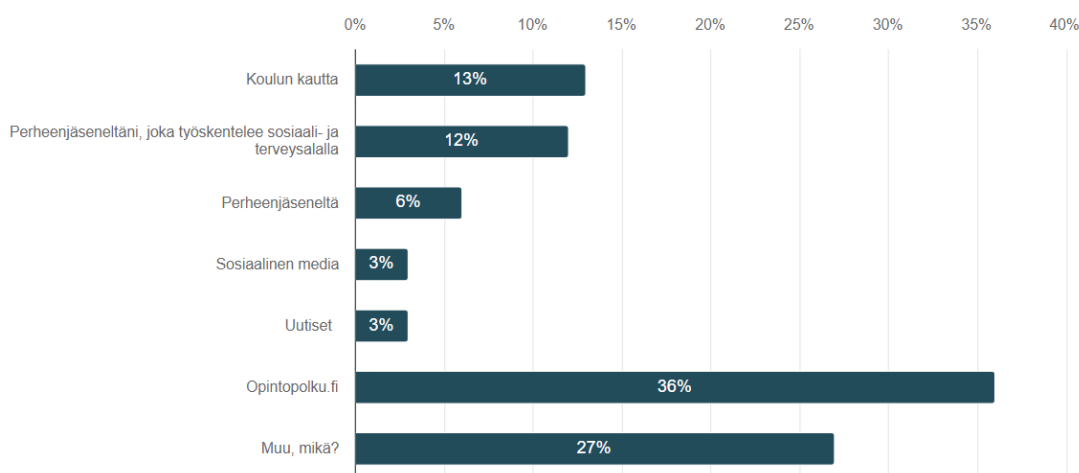
Valtaosa kyselyyn vastanneista koki itsensä empaattiseksi 59 %, auttavaiseksi 49 % ja avoimeksi 31 %. Vastaajista 30 % koki itsensä ihmisläheiseksi ja 28 % suvaitsevaiseksi. Vastanneista 23 % koki itsensä läsnä olevaksi sekä 18 % vastasi olevansa tunteellinen. Vastanneista 19 % koki olevansa määrätietoinen. Vastanneiden kesken 16 % koki olevansa introvertti ja 5 % ekstrovertti. Vastanneista 14 % vastasi olevansa luonteeltaan omistautuva. Vastanneista 8 % vastasi olevansa ryhmässä työskentelijä sekä yksin työskentelijä. Vähiten vastanneiden kesken nousi esille tunteeton, johon oli vastannut vain 1

%. Vertaillessa 1., 2., 3. ja 4. ja yli vuoden opiskelijoiden vastaukset pysyivät jokaisessa vuosiluokassa suurimmaksi osaksi samoina. Jokaisessa vuosiluokassa empaattisuus nousi eniten esille. Ainoastaan 2. vuoden opiskelijat olivat kokeneet vähemmän olevansa läsnä olevia 12 % kun taas muiden vuosiluokkien vastausprosentti oli kaikissa 30 %. 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 10 % oli vastannut olevansa omistautuvia, kun taas 3. sekä 4. ja yli vuoden opiskelijoiden vastaava vastausprosentti oli 17 %. Vertailtaessa miesten ja naisten välisiä vastauksia esille nousi paljon samankaltaisia vastauksia mutta myös eroavaisuuksia löytyi. Miehistä jokainen oli vastannut olevansa empaattinen, kun taas naisista 58 % oli vastannut olevansa empaattinen. Miesten vastauksissa nousi empaattisuuden jälkeen esille eniten auttavainen 50 % sekä suvaitsevainen 40 %. Miehistä 30 % koki olevansa avoin, ihmissläheinen ja läsnä oleva. Naisten vastauksista eniten nousi esille auttavainen 48 %, avoin 31 % sekä ihmissläheinen 31 %.

5.4 Mitä kautta opiskelijat olivat kuulleet sosionomiopinnoista?

Kyselyn viimeisellä kysymyksellä pyrittiin selvittämään, mitä kautta opiskelijat olivat kuulleet opinnoista ja tienneet hakeutua opiskelemaan sosionomiksi. Ennalta määritellyjä vastausvaihtoehtoja annettiin kuusi, joiden lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus kirjoittaa oma vastauksensa avoimeksi jätettyyn vastauskohtaan.

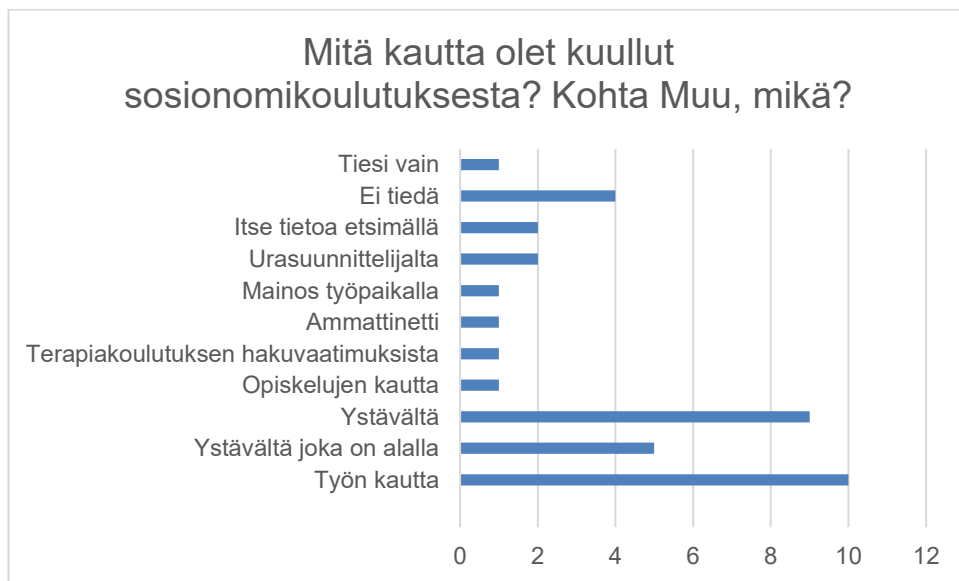
Mitä kautta olet kuullut sosionomikoulutuksesta?
Vastaajien määrä: 143

Kuvio 5. Mitä kautta vastaajat olivat kuulleet sosionomikoulutuksesta.

Suurin osa vastanneista, 36 % oli kuullut sosionomiopinnoista Opintopolku.fi nettisivuston kautta. Vastanneista 13 % oli kuullut sosionomiopinnoista koulun kautta. 12 % vastanneista oli kuullut opinnoista perheenjäseneltään, joka työskentelee sosiaali- ja terveysalalla. Vähiten opinnoista oli kuultu sosiaalisen median ja uutisten kautta.

27 % vastanneista eli 39 opiskelijaa kirjoitti vastauksensa avoimeen vastausvaihtoehtoon. Vastausten pelkistämisen ja luokittelun jälkeen saatiin 11 yläluokkaa. Nämä yläluokat ovat kuvattuna alla olevassa kuviossa.

Kuvio 6. Vastaajien avoimet vastaukset kysymykseen mitä kautta oli kuullut sosionomikoulutuksesta.

Vastauksissa eniten korostuivat koulutuksesta kuuleminen työn kautta ja ystäviltä. Osalla opiskelijoista oli ystäviä jo entuudestaan alalla, joiden kautta oli kuullut koulutuksesta. 4 opiskelijaa avoimeen vastausvaihtoehtoon vastanneista ei osannut tarkalleen määrittellä mitä kautta oli kuullut sosionomiopinnoista.

6 YHTEENVETO JA ARVIOINTI

6.1 Tutkimustulosten yhteenveto

Tutkimustulokset osoittavat, että sosionomiksi hakeudutaan mahdollisuudesta työskennellä ihmisten parissa. Opiskelijat kokevat sosionomikoulutuksen antavan hyvät työllisyysmahdollisuudet, joiden vuoksi koulutus koetaan kannattavana. Moni vastanneista koki tärkeäksi mahdollisuuden vaikuttaa yksilön hyvinvointiin joka osaltaan ohjasi opiskelijoita hakeutumaan sosionomiopintoihin. Myös sosionomin työn kokeminen merkityksellisenä ja mahdollisuus auttaa omalla työllään nousivat esille tärkeinä tekijöinä koulutukseen hakeutumisen kannalta.

Vastanneet kuvailivat itseään empaattisina, avoimina, ihmisläheisinä ja suvaitsevaisina. Tämä vahvistaa käsitystä siitä minkä tyyppiset ihmiset työskentelevät sosionomin työssä. Empaattisuus ja suvaitsevuus ovat tärkeitä piirteitä ihmisessä, joka työskentelee sosionomina. Uskomme, että sosionomikoulutus vetää puoleensa ihmisiä, jotka jakavat saman arvomaailman sosionomin työn kanssa.

Opintoihin hakeutuu enimmäkseen naisia. Miesten osuus opintoihin hakeutuneista on selkeästi pienempi. Tutkimustulos vastasi aikaisempia odotuksiamme siitä, että sosionomiksi hakeutuu enemmän naisia. Tilastokeskuksen mukaan yhdeksän kymmenestä terveys- ja hyvinvointialojen koulutuksen suorittaneista on naisia. Ura- ja koulutusvalintoihin saattavat vaikuttaa sukupuoleen liitettävät odotukset ja roolit. (Keski-Petäjä & Witting 2018.) Miesten ja naisten vastausten välillä ei kuitenkaan ollut juurikaan eroa, kun tarkasteltiin, millaisena he kuvailivat itseään. Sekä miehet, naiset että muun sukupuoliset kuvailivat itseään empaattisina, ihmisläheisinä ja suvaitsevaisina.

Vastanneista suurin osa oli 20–25-vuotiaita. Suurimmalla osalla vastanneista oli pohjakoulutuksena toinen aste, eli ammattikoulu, tai lukio. Osa opiskelijoista hakeutui opiskelemaan sosionomiksi jatkokouluttautuaakseen. Muutamalle vastanneista sosionomikoulutus toimii väylänä hakeutua psykoterapiakoulutukseen. Opiskelijoiden joukossa oli myös alan vaihtajia.

Opiskelijoiden sisäiset motiivit vaikuttivat sosionomiopintoihin hakeutumiseen. Useimmille opiskelijoille opintoihin hakeutuminen oli selkeää ja päämäärätietoista. Tutkimuksesta ei kuitenkaan noussut suoranaisesti esiin, mikä vaikutti siihen, että päämäärä oli selkeä.

Koimme mielenkiintoisena, että monet vastanneista kertoivat työskennelleensä ennen opintojen aloittamista sosiaali- ja terveysalalla. Kuitenkin pienemmällä osuudella vastanneista oli aikaisempi sosiaali- ja terveysalan koulutus. Tämä sai tutkijat pohtimaan esimerkiksi mahdollisuutta, että työpaikoilla on voinut toimia epäpätevinä.

Suurimmalle osalle opiskelijoista sosionomin koulutus on tullut tutuksi Opintopolku.fi kautta. Opintopolussa on kuvaus jokaisesta alasta ja uskommekin että moni opintopolun kautta hakenut on kokenut sosionomin tehtäväkuvauksen sopivan omiin luonteenpiirteisiin ja kiinnostuksen kohteisiin.

6.2 Arviointi, luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksessa pyritään välttämään virheitä mutta silti tutkimuksen luotettavuus ja pätevyys voivat vaihdella, jonka vuoksi pyritään arvioimaan toteutetun tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen reliabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta eli tutkimuksen mahdollisuutta antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Toinen tutkimusta arvioiva käsite on validius eli pätevyys, joka tarkoittaa mittarin tai tutkimusmenetelmän mahdollisuutta mitata juuri sitä mitä on haluttu ja tarkoitettu mitata. Nämä eivät aina vastaa sitä mitä tutkija on ajatellut tutkivansa. Esimerkiksi kyselylomakkeeseen vastanneet ovat saattaneet käsittää kysymykset eri tavoin. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta parantaa tutkijan tarkka kertomus tutkimuksen toteuttamisesta eri vaiheissa. (Hirsjärvi ym. 2009, 231–233.) Tutkimus toteutettiin huolellisella suunnittelulla, jolla pyrittiin vaikuttamaan tutkimuksen pätevyteen. Tutkimuksen luotettavuutta pohdimme sekä reliabelius- ja validiuskäsitteiden avulla. Tutustuimme ennen tutkimuksen suorittamista kyseisen aiheen kirjallisuuteen sekä tutkimme aiheeseen liittyviä muita lähteitä. Tutkimuksen tietopohjan kokosimme tutkimuksessa esitettyjen tutkimustehtävien pohjalta. Tavoitteemme oli kerätä mahdollisimman paljon vastauksia tutkimustamme varten, joten toteutimme tutkimuksen kyselylomakkeen avulla. Sähköinen kyselylomake sopi parhaiten aineiston keräämistä varten, sillä aikaa oli rajallinen määrä. Kyselylomaketta laatiessa kiinnitimme huomiota, että kysymykset ovat mahdollisimman helposti ymmärrettävissä. Kyselylomakkeen laatimiseen käytimme apuna Opetushallituksen tilastopalvelu Vipusta, josta

saimme mm. tietoa Turun ammattikorkeakoulun hakijoista sekä määrittelimme kysymyksiä tutkimuksen tutkimustehtäviin ja tietopohjaan liittyen. Kyselylomakkeen testasimme pienelle ryhmälle ennen sen lähettämistä Turun ammattikorkeakoulun sosionomi opiskelijoille, jotta pystyimme havaitsemaan mahdolliset virheet ja pystyimme vielä muokkaamaan kyselyä, jotta tutkimusmenetelmä olisi pätevä. Tutkimuksen kyselyyn vastasi kaikista Turun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoista 143 opiskelijaa, jota pidimme riittävänä otantana tutkimuksen toteuttamiseen.

Laadullisen aineiston analyysissä on keskeistä luokittelujen tekeminen sekä lukijalle on kerrottava selkeästi luokittelujen syntyminen ja niiden perusteet. Tulosten tulkinta vaatii tarkkuutta siinä, millä perusteella tutkija esittää tulkintansa ja mihin hän perustaa päätelmänsä. (Hirsjärvi ym. 2009, 232–233.) Kyselytutkimuksen avoimet kysymykset luokiteltiin, jonka jälkeen niistä muodostui erilaisia teemoja. Löysimme teemoista paljon yhtäläisyyksiä sekä eroavaisuuksia. Avointen kysymysten luokittelut on avattu tulosten yhteydessä.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) on suomalaisen tiedeyhteisön kanssa yhdessä laatinut ohjeet tutkimuseettisen hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Hyvä tieteellinen käytäntö tarkoittaa, että tutkimuksessa käytetään tiettyjä toimintatapoja eli rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa, esittämisessä ja arvioinnissa. Tutkimuksessa tulee soveltaa tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Tutkimuksessa arvostetaan siihen kuuluvaa avoimuutta ja vastuullisuutta tutkimuksen tuloksia julkaistaessa. Tutkijoiden on otettava huomioon muiden tutkijoiden työt ja saavutukset niin että he kunnioittavat muiden tekemää työtä ja viittaavat heidän tekemiin julkaisuihin asianmukaisella tavalla. Tutkimuksesta syntyneet tietoaineistot tallennetaan sille asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023.) Toteuttaessamme ja raportoidessamme tutkimusta olemme noudattaneet koko prosessin ajan tieteellisiä käytäntöjä. Aineiston kerääminen, tiedonhankinta, analysointi ja raportointi on toteutettu avoimesti ja rehellisesti. Tutkimusraporttia kirjoittaessa olemme kiinnittäneet erityistä huomiota oikeanlaiseen lähdeviitteiden ja lähdeluettelon laatimiseen. Kyselylomakkeen liitteenä oli saatekirje, jossa toimme vastaajille tiedoksi mistä tutkimuksessa on kyse sekä kyselyn olevan anonyymi.

Laadullisessa tutkimuksessa eettisten kysymysten on tarkoitus ohjata tutkimuksen toteuttamista sen koko ajan. Tutkimuksessa tulee yleisten periaatteiden mukaan kunnioittaa tutkittavien ihmisarvoa, yksityisyyttä, itsemääräämisoikeutta sekä muita oikeuksia.

Tutkija ei aina ole samaa mieltä tutkittavien kanssa mutta se ei saa vaikuttaa tutkimukseen liittyviin tulkintoihin. Kriittinen tutkija pystyy ymmärtämään tutkittavien ajatuksia, vaikka ei itse hyväksyisi kaikkia heidän arvojansa tai tulkintoja. Tutkija ei saa käyttää omaa asemaansa tai saatuja tietoja väärin eikä tutkija saa omalla toiminnallaan vaikeuttaa tieteen edistymistä. Tutkimuksen eettisyys ei kuitenkaan pelkästään liity tutkittavien suojeluun, vaan tutkimuksen eettisyyden ja arvojen tarkoitus on uuden ja merkityksellisen tutkimustiedon tuottaminen. Tutkimuksen suunnittelussa on hyvä pohtia millä tavalla kyseinen tutkimus on hyödyllinen ja kenen kannalta. (Vuori 2021.) Asianmukaiset luvat ja suostumukset hankimme ennen tutkimukset aloittamista. Tutkimukseen osallistuville kerroimme saatekirjeessä mihin tutkimus liittyy ja mikä sen tarkoitus on. Tutkimuksesta saadut vastaukset olivat anonyymeja ja tuloksien säilyttäminen on toteutettu eettisesti ja tietoturvallisesti oikealla tavalla. Tutkimustulokset olemme analysoineet juuri sillä tavalla kuin vastaajat ovat niihin vastanneet, niitä muuttamatta. Tutkimuksen valmistuttaessa tutkimustulokset hävitetään oikealla tavalla.

6.3 Tulosten levittäminen, juurruttaminen tai julkaiseminen

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää miksi ihmiset hakeutuvat opiskelemaan sosionomiksi ja millaisia motiiveja hakeutumisen taustalla on. SIVISOTE-tutkimusryhmä pyrki selvittämään sosionomin ja sosiaalityön koulutuksen ja työnkuvan välisiä eroja. Opinnäytetyön tutkimustuloksia voidaan hyödyntää sosionomikoulutuksen kehitystyössä.

Opinnäytetyö julkaistaan kokonaisuudessaan Theseus-tietokannassa. Opinnäytetyö on kaikkien siitä kiinnostuneiden tavoitettavissa ja hyödynnettävissä.

6.4 Pohdintaa tutkimuksesta

Tutkimuksen toteuttaminen tuntui haastavalta ja vaati tutkijoilta paljon perehtymistä tutkimuksen tekemiseen ja tutkimusmenetelmiin. Tietoperustaa rakentaminen oli haasteellista ja tietoperustan aihealueita etsittiin pitkään. Jo tutkittua tietoa aiheesta ei tuntunut juuri olevan, jonka vuoksi alkuun pääseminen tutkimuksen teossa tuotti haasteita. Tutkimus oli molemmille tutkijoille ensimmäinen ja opeteltavaa oli paljon.

Tutkijoille oli kuitenkin selvää, että tutkimus toteutettaisiin kyselytutkimuksena suuren otannan vuoksi. Kyselytutkimusta suunniteltaessa koimme kyselyn kysymysten laatimisen haastavaksi. Kysymysten määrää oli vaikeaa rajata niin että kysely olisi riittävän tiivis, mutta antaisi tarpeeksi informaatiota opiskelijoiden motiiveista. Tutkijoina olimme kuitenkin positiivisesti yllättyneitä kyselyyn vastanneiden määrästä. Koimme kuitenkin, että tulokset jäivät osittain vähäisiksi.

Tavoitteenamme oli järjestää useampi haastattelu tukemaan kyselytutkimusta. Koimme että haastatteluiden kautta olisimme voineet syventyä tarkemmin opintoihin hakeutumisen motiiveihin. Haastattelut jäivät kuitenkin vähäisiksi, jonka vuoksi haastatteluaineistoista päädyttiin luopumaan kokonaan. Haastatteluaineistoista luopuminen tuotti epävarmuutta ja epäilystä tutkimuksen onnistumisesta.

Tutkijoina koimme tutkimusaiheen mielenkiintoisena ja tutkimuksen edetessä koimmekin onnistumisen hetkiä. Koimme että saimme vastauksia laatimiimme tutkimuskysymyksiin ja olimme toisaalta myös osittain yllättyneitä vastauksista nousseista tutkimustuloksista. Koemme että tutkimus antoi vastauksia tutkimuskysymyksiin, mutta moni asia jäi vielä tarkentamatta.

LÄHTEET

- Aarnio, K., Kalakoski, V., Paavilainen, P., Rantala, S. & Suomalainen, S. 2013. *Skeema: 4, Motivaatio, tunteet ja taitava ajattelu*. 1. p. Helsinki: Edita.
- Gunther, K., Hasanen, K. & Juhila K. 2021. Johdanto: Analyysi ja tulkinta. Teoksessa *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 28.3.2023 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/>
- Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. & Sinivuori, E. 2009. *Tutki ja kirjoita*. 15. uud. p. Helsinki: Tammi.
- Jalonen, H. 2019. Ihminen sinä olet data. Tietoasiantuntija. Vsk. 34, nro 1, 9–11. Viitattu 3.5.2024 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/261027/Jalonen_Ihminen_sina_olet_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Juhila, K. 2021a. Analyysitavan valinta ja yleiset analyysitavat. Koodaaminen. Teoksessa *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 7.5.2024. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/koodaaminen/>
- Juhila, K. 2021b. Analyysitavan valinta ja yleiset analyysitavat. Teemoittelu. Teoksessa *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 28.3.2023 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>
- Keski-Petäjä M & Witting M. 2018. Alle viidennes opiskelijoista opinnoissa joissa tasaisesti naisia ja miehiä – koulutus-alojen eriytyminen jatkuu. Tilastokeskus. Viitattu 9.5.2024. <https://www2.tilastokeskus.fi/tietotrendit/artikkelit/2018/alle-viidennes-opiskelijoista-opinnoissa-joissa-tasaisesti-naisia-ja-miehia-koulutusalojen-eriytyminen-jatkuu/>
- Kytönen, A. 2018. Opiskelupaikan valintaan vaikuttavat tekijät. Opinnäytetyö (AMK). Lahti: Lahden ammattikorkeakoulu. Viitattu 5.5.2024 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/148917/Kytönen_Anniina.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä 817/2015. Viitattu 22.2.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150817#L2>
- MOTV Menetelmäopetuksen tietovaranto. 2004. Verkko-oppimisympäristön tekstiosio. Tampereen yliopisto. Viitattu 4.5.2024. https://www.mv.helsinki.fi/home/mmattila/kvanti/motv_tekstit_0104.pdf
- Opetushallitus 2024. Koulutus ja tutkinnot. Ammattikorkeakoulut ja yliopistot. Viitattu 5.5.2024 <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/ammattikorkeakoulut-ja-yliopistot>
- Opintopolku n.d. Sosionomi (AMK). Viitattu 10.4.2024. <https://opintopolku.fi/konfo/fi/koulutus/1.2.246.562.13.00000000000000000254>
- Opinvoimala 2022. Sisäinen ja ulkoinen motivaatio. Viitattu 5.5.2024. <https://opinvoimala.fi/sivu/sisainen-ja-ulkoinen-motivaatio>
- Pennonen, M. & Seppänen, L. 2021. *Itsetuntemuksesta apua työhyvinvointiin*. 1. painos. Helsinki: Duodecim.
- Raatikainen, E., Vepsä, P., Rahikka, A., Saarnio, T. & Hyvärinen, H. 2019. *Ammattina sosionomi*. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

- Saari, J, Inkinen, A & Jokila, S 2021. Opiskelijoiden hakumotiivit ja valmennuskurssin käyminen: Eurostudent VII -tutkimuksen artikkelisarja. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja, Nro 2021:15, Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 5.4.2024 <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/b0351de1-6e4d-4fb9-8b7f-ff7e3ad35b82/content>
- Salmela-Aro, K., Aunola, K., Salo, A., Kajamies, A. & Vauras, M. 2018. *Motivaatio ja oppiminen*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Turun Ammattikorkeakoulu 2023. Esittely. Viitattu 5.4.2023 <https://www.turkuamk.fi/fi/turun-amk/tutu/esittely/>
- Turun Ammattikorkeakoulu 2023. Tutkinnot ja opiskelu. Tutkinnot. Sosionomi (AMK), päivätoteutus. Viitattu 2.5.2024. <https://www.turkuamk.fi/fi/tutkinnot-ja-opiskelu/tutkinnot/sosionomi/>
- Turun Ammattikorkeakoulu 2022. Tutkimus, kehitys ja innovaatiot. SIVISOTE – Lapsi- ja perhepalveluiden kehittäminen ja johtaminen. Viitattu 3.4.2023 <https://www.turkuamk.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/tutkimusryhmat/sivisote-lapsi-ja-perhepalveluiden-kehittaminen-ja/>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö. Viitattu 4.5.2023. <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>
- Vehkalahti, K. 2014. *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät*. [Helsinki]: Finn Lectura
- Vernerinet 2024. Ammattilaisille. Emotionaalinen tuki. Identiteetti, minäkuva ja itsetunto. Viitattu 5.5.2024 <https://verneri.net/yleis/identiteetti-minakuva-ja-itsetunto>
- Vilka, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5., päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus. E-kirja. Viitattu 4.5.2024. <https://www.ellibslibrary.com/book/9789523701731> . Vaatii käyttäjätunnuksen.
- Vipunen 2023. Opetushallinnon tilastopalvelu. Haku ja valinta. Viitattu 5.4.2024 [Haku ja valinta \(vipunen.fi\)](https://vipunen.fi)
- Vuori, J. 2021. Tutkimusetiikka. Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Teoksessa *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 28.3.2023 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus/kvali/tutkimuseiikka/tutkimuseiikka-ihmistieteissa/>

Liite 1. Saatekirje

Hei!

Olemme Turun AMK:n sosionomiopiskelijoita ja toteutamme kyselytutkimuksen osana opinnäytetyötämme. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Turun AMK:n SIVISOTE-tutkimusryhmä. Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia Turun ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoiden motiiveja hakeutua opiskelemaan sosionomiopintoihin.

Opinnäytetyön tavoitteena on kerätä tietoa, jota voidaan tulevaisuudessa käyttää opintojen kehittämiseen ja sosionomin toimenkuvan selkeyttämiseen.

Opinnäytetyön suunniteltu valmistuminen on kevään 2024 aikana.

Kyselytutkimuksen tavoitteena on selvittää millaiset motiivit vaikuttavat sosionomiopintoihin hakeutumiseen, millaiset taustatekijät liittyvät motiiveihin sekä minkä tyyppiset ihmiset hakeutuvat opiskelemaan sosiaaliajaa.

Kysely on täysin anonyymi. Kyselyyn voi vastata 10.12.2023 asti. Kyselyyn vastaaminen vie arviolta noin 5-10min. Aloittaessasi kyselyn, kysely tulee suorittaa loppuun asti. Kyselyä ei voi jatkaa myöhemmin uudelleen. Kyselyn kaikkiin kysymyksiin tulee vastata aloitettuaasi kyselyn tekemisen.

Vastaamalla pystyt vaikuttamaan sosionomiopintojen kehittämiseen.

Kiitos kun vastaat kyselyyn ja autat meitä opinnäytetyömme toteuttamisessa.

Terveisin Mari Sinisalo ja Maria Lehtonen.

Liite 2. Kyselytutkimus

Opinnäytetyön kyselytutkimus

i Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

1. Sukupuoli *

Mies

Nainen

Muu

En halua kertoa

2. Ikä *

alle 20

20-25

26-30

31-35

36-40

41-45

46-50

yli 50

3. Viimeisin suoritettu koulutus *

Lukio

Toinen aste (ammattikoulu)

Ammattikorkeakoulu

Yliopisto

Muu koulutus

[Edellinen](#) [Seuraava](#)

Opinnäytetyön kyselytutkimus

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

4. Minkä vuosikurssin opintoja suoritat tällä hetkellä? *

- 1. vuosi
- 2. vuosi
- 3. vuosi
- 4. vuosi tai enemmän

5. Onko sinulla aikaisempaa sosiaali- ja terveysalan tutkintoa? *

- Kyllä
- Ei

6. Oletko työskennellyt ennen opintojen aloittamista sosiaali- ja terveysalalla? *

- Kyllä
- Ei

Edellinen

Seuraava

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

7. Mitkä asiat vaikuttivat sosionomiopintoihin hakeutumiseen? Voit valita useamman vaihtoehdon. *

- Hyvät työllisyysmahdollisuudet
- Halu työskennellä ihmisten parissa
- Vaikuttaminen yksilön hyvinvointiin
- Syventääkseni sosiaali- ja terveysalan osaamistani
- Voidakseni vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin
- Voidakseni toimia esihenkilönä sosiaali- ja terveysalalla
- Muu syy, mikä?

8. Oliko sosionomiopintoihin hakeutuminen ensimmäinen hakuvaihtoehtosi? *

- Kyllä
- Ei
- Halusin jatkokouluttautua

9. Tiesitkö opintoihin hakeutuessasi mitä kaikkea sosionomin työ sisältää? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

10. Onko käsityksesi sosionomin työtehtävistä muuttunut opintojen alettua? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Edellinen

Seuraava

Opinnäytetyön kyselytutkimus

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

11. Valitse 1-3 itseäsi PARHAITEN kuvaavaa asiaa. (Vastauksesi eivät poissulje muita vaihtoehtoja.) *

- Empaattinen
- Ihmisläheinen
- Auttavainen
- Läsnä oleva
- Avoin
- Ryhmässä työskentelijä
- Yksin työskentelijä
- Tunteellinen
- Introvertti
- Ekstrovertti
- Määrätietoinen
- Suvaitsevainen
- Tunteeton
- Omistautuva

12. Valitse mielestäsi sopivin vaihtoehto *

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Tiedän minkä asiakasryhmän kanssa haluan työskennellä valmistumisen jälkeen. *	☐	☐	☐	☐	☐
Aion jatkokouluttautua sosionomiopintojen jälkeen. *	☐	☐	☐	☐	☐
Sosionomitutkinnon suorittaminen on välttämätöntä, jotta voin työskennellä jatkossakin aikaisemmissa työtehtävissäni	☐	☐	☐	☐	☐

- Tunteeton
 Omistautuva

12. Valitse mielestäsi sopivin vaihtoehto *

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	En osaa sanoa	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Tiedän minkä asiakasryhmän kanssa haluan työskennellä valmistumisen jälkeen. *	☐	☐	☐	☐	☐
Aion jatkokouluttautua sosionomiopintojen jälkeen. *	☐	☐	☐	☐	☐
Sosionomitutkinnon suorittaminen on välttämätöntä, jotta voin työskennellä jatkossakin aikaisemmissa työtehtävissäni ennen sosionomiopintoja. *	☐	☐	☐	☐	☐
Aloitin sosionomiopinnot saadakseni parempaa palkkaa työelämässä. *	☐	☐	☐	☐	☐
En keksinyt itselleni muutakaan ammattia, jonka vuoksi hain sosionomiopintoihin. *	☐	☐	☐	☐	☐
En viihtynyt/en pystynyt työskentelemään aikaisemmassa ammatissani, jonka vuoksi hain sosionomiopintoihin. *	☐	☐	☐	☐	☐

13. Mitä kautta olet kuullut sosionomikoulutuksesta? *

- Koulun kautta
 Perheenjäseneltäni, joka työskentelee sosiaali- ja terveysalalla
 Perheenjäseneltä
 Sosiaalinen media
 Uutiset
 Opintopolku.fi
 Muu, mikä?

Edellinen

Lähetä